

JOAN ENRIC GARCÉS, ADVOCAT I ANALISTA POLÍTIC

Text: MARIO REYES / Fotos: RAFA GIL

"Llidó durà Pinochet a la presó"

L'advocat de l'acusació popular i particular en el procés obert al general Pinochet, Joan Enric Garcés (Llíria, 1944) va rebre fa poc el premi EL TEMPS per la seua lluita contra els crims de guerra vinculats a la dictadura xilena.

Diu que el general xilè Augusto Pinochet, quan va saber que l'advocat valencià Joan Enric Garcés era al darrere de la seua demanda d'extradició per crims contra la humanitat, va afirmar en veu alta: "Quina llastima que no afuellaren aquest Garcés!" Aquest valencià de cinquanta-dos anys, autèntic malson de l'ex-dictador sud-americà, és a prop de veure realitzat el somni de molts familiars de desapareguts durant la dictadura militar xilena: que Pinochet siga jutjat com a criminal de guerra. Per això, en el sopar dels últims Premis Octubre li fou atorgat el premi EL TEMPS per la seua lluita pels drets humans.

— *Què significa que EL TEMPS li haja concedit un premi per la seua defensa dels drets humans?*

— Per les circumstàncies i les persones vinculades al premi, significa un retrobament amb els meus orígens personals a la Universitat de València dels anys seixanta, amb una generació de joves que nasqueren sota la dictadura i que visqueren un moment col·lectiu d'esforç, amb un compromís amb la llibertat i la democràcia.

— *Ara fa un any va declarar a aquest setmanari que el procés contra Pinochet seria llarg. La justícia va molt a poc a poc?*

— És difícil de calcular quant durarà un procés judicial. En aquest cas particular és més difícil encara per l'índole del tema, i perquè és la primera vegada que s'ha aconseguit una ordre d'extradició contra una persona que ha tingut el rang de cap

d'estat, encara que siga de la manera com aquesta persona es va proclamar cap de l'estat xilè, perquè es troba sotmesa a un procés judicial en uns quants països. És un fet sense precedents i en conseqüència no hem de trobar estrany que el procés judicial avance pas a pas, perquè allò que importa és que vaja per bon camí, tarde què tarde.

— *En quin punt es troba aquest procés judicial contra el general Augusto Pinochet?*

— Hem aconseguit la cosa més important, que és el reconeixement que el fet d'haver estat cap d'estat no dóna immunitat per als crims contra la humanitat dels quals és acusat aquest home. També s'ha aconseguit que la justícia britànica reconega els drets dels tribunals d'un altre estat de demanar i obtenir l'extradició. En la fase actual, assistim a una sèrie de iniciatives dilatòries de la defensa.

— *Com a representant de l'acusació popular i particular contra el general Pinochet ha rebut pressions de representants del govern espanyol o de membres de la fiscalia de l'estat espanyol perquè el dictador no siga jutjat a Espanya?*

— La fiscalia espanyola ha actuat, com a institució, com si no s'haguera assabentat que hi ha els crims contra la humanitat, i com si no sabera que els tractats internacionals, reconeguts per Espanya, no solament donen el dret, sinó que imposen a l'estat espanyol l'obligació de perseguir els criminals. Pel que fa als advocats que representem les víctimes, no sé què fan els altres, però dels

"És la primera vegada que s'ha aconseguit una ordre d'extradició contra una persona que ha tingut el rang de cap d'estat, i que ara es troba sotmesa a un procés judicial en uns quants països."

meus col·laboradors, puc dir que nosaltres no som fàcilment pressionables. En conseqüència, potser és per això que no ens ha arribat cap pressió, ni l'haguérem tolerada! En grec la paraula "amnistia" significa l'oblit màxim, però els crims contra la humanitat no són amnistiables.

—*Per què s'ha polititzat tant aquest cas judicial?*

—El procediment judicial naix per iniciativa de les víctimes i es porta a un tribunal penal. Tota l'acció del procediment ha estat deliberadament tècnico-jurídica. Es tracta de crims i de responsabilitats, personals i individuals, en aquests crims. Des del primer moment vam dir que les dimensions extrajudicials del cas, diplomàtiques, militars, polítiques, econòmiques, geoestratègiques... eren interessants, però que no podien discutir-se en un tribunal penal.

—*Fa poques setmanes un ex-col·laborador del govern de Vichy durant la II Guerra Mundial, Maurice Papon, va fugir de la justícia del seu país i va ser detingut a Suïssa i extradit a França en cosa de dies. Per què la justícia actua unes vegades tan ràpidament i unes altres tan a poc a poc?*

—El que ha fet Suïssa en el cas Papon no és extradir-lo, sinó expulsar-lo del país mitjançant un procediment previst per la legislació helvètica que no és semblant al procediment d'extradició. En canvi, en aquest cas s'aplica el tractat europeu d'extradició en un país com és el britànic que té un sistema judicial que garanteix la possibilitat de recórrer moltes vegades una decisió dels tribunals. Això és precisament el que fa la defensa per retardar la compareixença d'aquest home davant un tribunal.

—*Fa uns dies un jutge de Santiago de Xile va arxivar la denúncia de la família del sacerdot desaparegut a Xile el 1974, Antoni Llidó, perquè en aquell país hi ha una amnistia sobre tots els crims comesos per l'exèrcit i les forces de seguerat xilenes durant la dictadura xilena. Això no anticipa què podria passar a Pinochet, si el jutjara la justícia del seu país?*

—La defensa d'aquest senyor inventa arguments "virtuals" l'un darrere l'altre, que es van desfent successivament. Tothom sap que, ara com ara, si aquest home vol tornar a Xile és perquè sap que no hi serà jutjat.

—*Els militars xilens tenen ben lligat el poder judicial i polític de Xile?*

—Un dels efectes positius d'aquest procediment a Espanya ha estat el desenvolupament de l'autonomia dels tribunals dels altres països per a enjudiciar la responsabilitat dels estats en els crims contra la

humanitat. Ha passat en països d'Europa que tenen demanada l'extradició d'aquest home, com ara França, Bèlgica, Suïssa i Itàlia. Concretament, a Xile ha afavorit que els tribunals, per primera vegada en vint-i-cinc anys, recuperen una certa experiència respecte als controls polítics i militars que tenien absolutament tancats a tota investigació.

—*Un tribunal de justícia xilena podria jutjar el general Pinochet?*

—Avui no és possible, i la prova n'és que cap jutge de Xile no s'ha atrevit a demanar l'extradició d'aquest home al govern del Regne Unit, que és l'única via de poder-lo jutjar al seu país! Si no n'han demanat l'extradició, amb més motiu no poden jutjar-lo, perquè les circumstàncies judicials no ho permeten.

—*La defensa de Pinochet ha argumentat que el general hauria de ser alliberat per "raons humanitàries", pels seus problemes de salut. És possible?*

—Les raons humanitàries, les tenen les víctimes, perquè en aquest cas és la humanitat amb majúscules la que ha estat ofesa pels crims comesos. Ningú no té legitimitat per assumir la representació de la humanitat i per amnistiar els crims imputats a aquest personatge. Pel que fa a la salut personal de l'acusat... és una qüestió mèdica! Correspon als metges d'establir i diagnosticar el seu estat de salut. El que sabem fins ara és que aquest home no s'ha deixat examinar per cap metge independent, és a dir, per cap metge que no fóra del seu entorn.

—*Quin de tots els casos de crims i tortures ocorreguts durant la dictadura militar a Xile els anys 70 i 80, pels quals el jutge Baltasar Garzón ha demanat l'extradició de Pinochet, creu que durà*

l'ex dictador a la presó?

—El del pare Antoni Llidó. La resolució del 8 d'octubre de la justícia britànica també concedeix l'extradició per la tortura que han sofert els familiars de les 1.198 persones detingudes, torturades i desaparegudes durant la dictadura xilena. En el cas del pare Llidó, en concret, tenim proves de la responsabilitat directa del dictador en el desenllaç del sacerdot valencià i, en conseqüència, si Pinochet és jutjat a Espanya, el cas Llidó serà probablement el que pesarà més en la balança de la condemna.

—*El govern dels Estats Units ha fet públics uns documents, fins ara secrets, que demostren el seu suport al colp d'estat i a la dictadura del general Augusto Pinochet a Xile, cosa que sempre havien negat. A què és degut aquest canvi d'actitud?*

"Avui no és possible de jutjar el general Pinochet a Xile, i la prova n'és que cap jutge xilè no ha demanat l'extradició d'aquesta persona al Regne Unit, que seria l'única via de poder-lo jutjar al seu país!"

—El que ha canviat és el món! Els anys 70 el món vivia ofegat per la guerra freda, i la política de l'administració del president Richard Nixon i Henry Kissinger era d'afavorir un colp d'estat que destruïra el règim més democràtic del món llatinoamericà d'aquell moment. Avui la guerra freda s'ha acabat i allò que busca la humanitat és justament nous camins per evitar que els genocidis, les matances i els règims que han conreat la crueltat que ha inundat el món aquests últims quaranta anys continuen el segle vinent.

—Aquesta iniciativa judicial de la Unió Progressista de Fiscals ha canviat gaire el panorama judicial internacional?

—S'ha creat un precedent, que és el del no-reconeixement de la immunitat a cap persona, siga del rang que siga, ni que siga cap d'estat, quan es tracta de responsabilitats en crims contra la humanitat. També ha creat un altre precedent, que és que un país com Espanya, aplicant tractats internacionals pot demanar i obtenir l'extradició d'un tercer país com és el Regne Unit, on no s'han comès la immensa majoria dels crims enjudiciats. Això significa un nivell de cooperació internacional judicial i de vigència efectiva dels tractats internacionals que obre un camí positiu per al futur. En aquest sentit, doncs, el cas Pinochet, si realment es dona la condició addicional que els altres països seguiran per aquesta porta oberta de l'extradició, serà una contribució positiva per a aconseguir més llibertat i més respecte a la vida de les persones en un futur immediat.

—L'any passat va declarar que el Tribunal Penal de Roma, creat el mes de juliol del 98, seria una bona eina per a jutjar els crims comesos contra la humanitat. Ha estat així?

—El Tribunal Penal Internacional Permanent, creat a Roma el mes de juliol de l'any 1998, és un pas

—Prosperarà la denúncia del jutge Garzón contra certs militars argentins presumptament responsables d'haver fet desaparèixer ciutadans espanyols durant la dictadura que va governar l'Argentina?

—El cas Pinochet demostra que pot haver-hi cooperació internacional entre la justícia i la policia dels estats per a detenir els grans criminals, si ixen del seu refugi. Les ordres de detenció dictades per la justícia espanyola converteixen aquests criminals en fugitius de la justícia internacional i poden ser detinguts.

contra Karadjic i alguns criminals més que obliga tots els estats que han signat el mateix tractat, entre els quals Espanya, a detenir-lo i a posar-lo a disposició del Tribunal Penal per a l'ex-Iugoslàvia. Karadjic és un presoner en sa pròpia casa i un fugitiu de la justícia internacional. Si ix del seu refugi, pot ser detingut i jutjat. Aquest és el cas del dictador xilè que ha eixit del seu refugi de Xile i ha estat detingut.

—Es podria haver detingut de la mateixa manera que a Pinochet el general Franco durant la dictadura?

—El general Franco mai no va eixir d'Espanya, excepte una vegada per anar a Portugal a visitar el dictador Salazar, i crec que no s'hi va quedar ni tan solament a dormir. Per alguna cosa devia ser! Si haguera estat jutjat en un altre país, una gran majoria dels espanyols ho hauria celebrat.

positiu fet, indubtablement, en el bon camí. Tot i que encara no té totes les condicions per a entrar en vigor, quan ho faça no podrà jutjar crims comesos abans de la data d'entrada en funcionament del tribunal. Malgrat això, en el cas dels crims posteriors, el Tribunal Internacional necessitarà que els tribunals dels estats assumen les obligacions que els atorguen els tractats internacionals per perseguir aquests crims. Es a dir, la lluita contra els criminals que utilitzen els instruments de l'estat, que són els més poderosos perquè poden emprar quantitats il·limitades de recursos financers, diplomàtics i militars, requereix la cooperació de tots els tribunals existents avui dia i del Tribunal Internacional Penal. Tots dos àmbits són necessaris, no n'hi ha prou amb un de sol.

—En aquest sentit, el cas del dirigent serbi, Radovan Karadjic, de Bòsnia-Hercegovina és significatiu...

—El Tribunal Penal ad hoc per a l'ex-Iugoslàvia té signat un mandat de detenció

